23 oktober 2026
Finansdepartementet
Ert dnr: Fi2026/01570
Vårt dnr: 16, u2026, 6/yb

Studieförbundens yttrande över Åtgärder för att öka antalet registrerade i Kammarkollegiets register för idéburna organisationer

Studieförbunden välkomnar utredningens ambition om att minska den administrativa bördan för registrerade organisationer, bland annat genom förslag om att kravet på årlig uppgiftslämning om värdeöverföringar tas bort, att tiden som begränsningen om värdeöverföringar fortsätter att gälla efter avregistrering kortas ned från fem till tre år, samt att straffbestämmelsen ersätts med mer proportionerliga ingripanden i form av avregistrering eller varning.

Samtidigt är Studieförbunden principiellt skeptiska till en alltför omfattande registrering av civilsamhällets organisationer. Vi ser att Kammarkollegiets register över idéburna organisationer bara är ett av många register över civilsamhällets organisationer som införts eller föreslagits under de senaste åren. Studieförbundens generella hållning är att register bara bör inrättas eller byggas ut om det finns goda skäl och ett tydligt syfte, samt att värdet står i proportion till den administrativa och ekonomiska börda som registret innebär för de organisationer som berörs.

Att endast 29 organisationer var registrerade i april 2026, jämfört med den ursprungliga ambitionen om cirka 3 000, talar för att de grundläggande hindren för registrering – inte minst avgiftsnivån och den administrativa bördan för organisationer med en komplex struktur av flera juridiska personer – fortfarande inte är undanröjda. Promemorian föreslår flera välkomna lättnader men berör varken avgiftsnivån eller den strukturella problematik som uppstår när en organisation består av flera juridiska personer som Studieförbunden pekade på 2022. Innan registret byggs ut med fler uppgiftskrav bör regeringen säkerställa att de grundläggande registreringshindren undanröjs.

Studieförbunden | Dalagatan 5, 111 23 Stockholm
info@studieforbunden.se | www.studieforbunden.se

4.1 Fler idéburna organisationer ska kunna registrera sig

Studieförbunden avstyrker förslaget att registret över idéburna organisationer ska kunna innehålla organisationer som inte bedriver eller har för avsikt att bedriva offentligt finansierad välfärd.

Utredningen beskriver att syftet med registret är att avgränsa idéburna välfärdsorganisationer mot offentliga och kommersiella. Utredningen skriver dock också att ”Registret fyller emellertid även andra syften, såsom att synliggöra den idéburna sektorn och öka möjligheterna att ta fram statistik om organisationerna.”

Studieförbunden ifrågasätter att detta behövs, givet den stora mängd andra register över civilsamhällets organisationer som regeringen infört eller överväger att införa. Sedan tidigare finns exempelvis Skatteverkets register över ideella föreningar med organisationsnummer, Länsstyrelsens register över stiftelser och deras styrelser och Kammarkollegiets register över trossamfund. Dessutom har det under den senaste mandatperioden föreslagits eller införts ett antal ytterligare register, såsom Företrädarregister för ideella föreningar som mottar offentliga bidrag, databas över statsbidrag och bidragsmottagande organisationer, registrering av verklig huvudman även för ideella föreningar, register över studieförbundens samverkansparter, och utförarregister för fritidskortet.

Utredningen skriver att en bredare omfattning av registret med ökad registrering skulle kunna ”lyfta fram” organisationerna och ”bidra till ökad kunskap”. Studieförbunden ifrågasätter att organisationer som redan registrerats i en stor mängd statliga register, lägger alltför mycket resurser på administration, och ofta har ont om pengar till kärnuppdrag, frivilligt kommer välja att betala för att registrera sig i ytterligare ett register enbart av dessa skäl.

Studieförbunden menar att den låga registreringsgraden i första hand bör tolkas som ett tecken på att registret i sin nuvarande form inte är tillräckligt attraktivt eller ändamålsenligt för målgruppen, snarare än att kretsen av organisationer som får registrera sig är för snäv.

4.3 Registret ska innehålla fler uppgifter

Studieförbunden avstyrker förslaget att registreringen ska omfatta ytterligare uppgifter om verksamhet och huvudsakliga verksamhetsorter, i den form det nu presenteras.

Som vi redogjorde för i vårt yttrande 2022 gör studieförbundens obligatoriska organisationsstruktur att det som i vardagligt tal kallas ”ett studieförbund” i praktiken är ett stort antal separata juridiska personer – lokalavdelningar, förbund, stiftelser och bolag – som var för sig skulle behöva registrera sig för att villkoren för registrering ska kunna uppfyllas. Vår medlem ABF består exempelvis av 45 medlemsorganisationer, 33 lokala ABF-avdelningar, 8 distrikt samt en förbundsexpedition. Till det kommer ett antal aktiebolag för verksamheter. Flera andra studieförbund har en liknande struktur.

Studieförbunden
Dalagatan 5, 111 23 Stockholm
info@studieforbunden.se
www.studieforbunden.se

Nya obligatoriska uppgiftskrav, som ska hållas aktuella för varje registrerad juridisk person, förstärker denna administrativa börda ytterligare i stället för att minska den. Detta gäller även om varje enskild uppgift kan tyckas begränsad.

Studieförbunden ser visst värde i att registret blir mer informativt för de myndigheter och bidragsgivare som använder det, men menar att nyttan av de nya uppgifterna bör vägas mot den ökade administrativa bördan för organisationer med en sammansatt struktur. Om förslaget genomförs bör det, enligt Studieförbunden, kombineras med en möjlighet att lämna gemensamma uppgifter om verksamhet och verksamhetsorter för en grupp av juridiska personer som ingår i samma förbund, i stället för att varje enskild juridisk person måste lämna och underhålla uppgifterna separat.

4.4 Tiden för begränsningen om värdeöverföringar efter avregistrering ska kortas ned

Studieförbunden tillstyrker förslaget att korta ned tiden som begränsningen om värdeöverföringar fortsätter att gälla efter avregistrering, från fem till tre år. Detta var något vi själva efterlyste redan 2022, då vi konstaterade att registrering medför ett långsiktigt åtagande med medföljande administrativa krav och kostnader. En något kortare tidsperiod kan sänka tröskeln för registrering.

4.5 Skyldigheten att årligen rapportera värdeöverföringar ska tas bort

Studieförbunden tillstyrker förslaget att ta bort kravet på årlig skriftlig rapportering av värdeöverföringar. Detta är ett av de förslag i promemorian som minskar den löpande administrativa bördan. Att i stället låta Kammarkollegiet begära in underlag inom ramen för en riskbaserad tillsyn framstår som en rimligare och mer proportionerlig ordning.

4.6. Straffbestämmelsen för överträdelser av begränsningen om värdeöverföring tas bort och 4.7. En idéburen organisation som gör överföringar i strid med begränsningen om värdeöverföringar ska avregistreras

Studieförbunden tillstyrker att straffbestämmelsen för överträdelser av begränsningen om värdeöverföringar tas bort och ersätts med möjligheten för Kammarkollegiet att besluta om avregistrering eller, vid mindre allvarliga överträdelser, varning. Ett straffansvar för överträdelser av villkoren i ett frivilligt register har, som promemorian själv konstaterar, framstått som en oproportionerligt ingripande åtgärd i förhållande till registrets faktiska fördelar.

Studieförbunden
Dalagatan 5, 111 23 Stockholm
info@studieforbunden.se
www.studieforbunden.se

Övriga synpunkter

Studieförbunden noterar att promemorian inte innehåller några konkreta förslag om att sänka eller differentiera avgifterna för registrering, registerhållning och tillsyn. Studieförbunden anser att ett sådant förslag saknas.

Ansökningsavgiften uppgår fortsatt till 12 000 kronor och den årliga tillsynsavgiften nu till 1 600 kronor.

Studieförbunden avstyrkte förslaget om en registreringsavgift om 12 000 kronor per registrerad enhet, som presenterades i *Kammarkollegiets föreskrifter om avgifter vid registrering av idéburna organisationer* år 2022, och skrev: ”Studieförbundens bedömde att den föreslagna avgiftsnivån är för hög och kommer att leda till att våra medlemmar avstår från att registrera sig av kostnadsskäl. En lägre avgift skulle möjliggöra för fler att registrera sig.”

Sedan dess har den årliga tillsynsavgiften sänkts, men faktum kvarstår att ett studieförbund i praktiken består av flera juridiska personer och att avgiften för att registrera hela studieförbundet skulle bli orimligt hög.

Promemorian bekräftar indirekt att avgifterna är en central fråga: i konsekvensanalysen konstateras att uppdelningen i två kategorier av organisationer ”torde kunna öppna upp för en differentiering av avgifterna”, eftersom kostnaden bör bli lägre för organisationer som inte bedriver offentligt finansierad välfärdsverksamhet.

Mot denna bakgrund föreslår Studieförbunden att avgiften sänks, att en differentiering mellan olika resursstarka organisationer prövas, samt att den ”mängdrabatt” för flera juridiska personer inom samma förbund som vi föreslog 2022, också prövas.

För att registreringen ska öka måste den frivilliga registreringen vara mer nyttig än krävande för den registrerade organisationen. Eftersom det går att delta i, och vinna, offentliga upphandlingar utan att ingå i registret, är vinsterna otydliga och små, medan avgiften och de administrativa kraven är omfattande. Det gör incitamenten för att registrera sig små. Studieförbundens bedömning är att en sänkt avgift i kombination med minskade administrativa krav skulle kunna öka registreringen. Den viktigaste åtgärden för att öka registreringen vore dock att registret fick en tydlig funktion genom att upphandlande organisationer använde registret som stöd i genomförandet av reserverade upphandlingar.

För branschorganisationen Studieförbunden i samverkan

David Samuelsson
Generalsekreterare

Studieförbunden
Dalagatan 5, 111 23 Stockholm
info@studieforbunden.se
www.studieforbunden.se